

512. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru (Brusel, 9. – 10. 12. 2015)

Plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV) projednalo a přijalo následující stanoviska:

- **CCMI/140 Nanotechnologie pro konkurenceschopný chemický průmysl**

Důležitým přínosem v tomto směru je inovační potenciál nanomateriálů a nanotechnologií, zejména v chemickém průmyslu. Iniciativa na podporu nanotechnologií může přispět k dalšímu rozvoji společné evropské průmyslové politiky. Výzkum a vývoj jsou natolik komplexní, že nemohou probíhat jen na úrovni jednotlivých podniků či institucí. Je zapotřebí, aby existovala průřezová spolupráce mezi vysokými školami, vědeckými ústavy, podniky a podnikatelskými inkubátory. Je třeba zajistit integraci malých a středních podniků. Nástroje financování rámcového programu pro výzkum Horizont 2020 musejí být v oblasti nanotechnologií zejména s ohledem na malé a střední podniky zjednodušeny a musejí být pružnější. Veřejné financování musí být trvalé a je třeba podněcovat poskytování soukromých finančních prostředků. Za účelem lepšího zakotvení multidisciplinární nanotechnologie do systémů vzdělávání a odborné přípravy by měli být nasazováni kvalifikovaní vědečtí a techničtí pracovníci z oborů, jako je chemie, biologie, inženýrství, lékařství či sociální vědy. Podniky musejí na vzrůstající kvalifikační nároky kladené na jejich pracovníky reagovat přijímáním cílených opatření v oblasti odborného a dalšího vzdělávání. Je třeba zapojit zaměstnance a jejich zkušenosti a schopnosti.

- **CCMI/139 Úloha inženýrů při reindustrializaci (vlastní iniciativa)**

Reindustrializace Evropy je naléhavě nutná. V zájmu dosažení tohoto cíle je třeba soustředit pozornost na inženýrské a technické profese. Tyto profese jsou nezbytné k rozvoji inovačních výrobních metod a výrobků. Bez náležitých lidských zdrojů a jejich potenciálu, zkušeností a znalostí však tohoto cíle nelze dosáhnout. Společnosti by měly zavést komunikační politiku, která by zdůraznila přitažlivost průmyslového odvětví. Technické znalosti je nutné neustále aktualizovat, aby bylo možné čelit novým výzvám. Jsou potřebné nové formy vzdělávání a odborné přípravy.

EHSV se domnívá, že jednotliví evropští inženýři a technici i jejich vnitrostátní a evropské organizace jsou klíčovým zdrojem v procesu evropské reindustrializace. Hospodářský rozvoj Evropské unie je stále více spojen s procesem reindustrializace. EHSV doporučuje podporovat **evropskou kulturu podnikání** a inovací a zahájit konkrétní kroky k návratu inženýrských a technických profesí. EHSV zastává názor, že je zapotřebí **harmonizovaný evropský rámec** přispívající k rozvoji této profese. Vysoká úroveň vzdělávání a kvalifikací v oboru inženýrství tvoří nezbytný předpoklad účinného systému vzájemného uznávání. EHSV doporučuje evropské fórum svobodných povolání. EHSV doporučuje Komisi, aby vypracovala evropský kodex osvědčených inženýrských postupů.

- **INT/771 Zpráva o politice hospodářské soutěže 2014**

V souladu s politickými prioritami Junckerovy Komise se politika hospodářské soutěže v roce 2014 zaměřovala na pět klíčových oblastí: jednotný digitální trh, energetika, finanční služby, průmyslová politika a boj proti daňovým únikům. Zpráva věnuje každé z uvedených oblastí samostatnou kapitolu a zabývá se rovněž podporou kultury hospodářské soutěže v EU i mimo ni, jakož i dialogem Komise s ostatními orgány týkajícím se hospodářské soutěže. EHSV podporuje kroky Komise, jejichž cílem je zajistit dodržování pravidel hospodářské soutěže, zejména opatření k odstranění protisoutěžního jednání, jako je zneužívání dominantního postavení, což jsou praktiky narušující hospodářský rozvoj EU.

EHSV však lituje, že Komise ani tentokrát nepřijala skutečný soudní mechanismus kolektivních akcí, aby se skutečně naplnila práva obětí protisoutěžního jednání na odškodnění. EHSV vítá podnět Komise ke spolupráci s vnitrostátními úřady pro ochranu hospodářské soutěže, které mají zásadní úlohu, a proto musejí disponovat nezbytnými prostředky. Aby Evropa neutrpěla v důsledku nekalé soutěže, je vzhledem ke globalizaci obchodu nutné rozšířit tuto spolupráci na mezinárodní úroveň. EHSV vítá vývoj pravidel státní podpory, která byla přizpůsobena pro podporu inovativních podniků, a to především v digitální oblasti. EHSV si je vědom, že v oblasti daňové minimalizace jsou možnosti zásahu Komise omezené, žádá však, aby Komise pokračovala ve snaze potírat narušení v oblasti daňové i sociální a dbala přitom na to, aby její opatření nevyústila ve vyrovnávání na nižší úroveň. EHSV souhlasí s vytvořením evropské energetické unie, aby bylo zajištěno bezpečné zásobování energií a energie byla poskytována za dostupnou sazbu na celém jejím území. Je toho názoru, že otevření trhu s energií musí mít přínos pro soukromé spotřebitele, kteří nemají skutečnou možnost vyjednávat. EHSV požaduje, aby se maximálně usilovalo o zajištění volného přístupu k digitálnímu prostředí, což by umožnilo hospodářský rozvoj ve venkovských oblastech.

- **NAT/675 Revize systému pro obchodování s emisemi**

Dne 24. října 2014 schválila Evropská rada rámeček politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030, včetně závazného cíle snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů alespoň o 40 % ve srovnání s rokem 1990. Evropská rada se dohodla na tom, že pro splnění tohoto cíle bude třeba snížit emise v systému EU pro obchodování s emisemi o 43 % oproti úrovni z roku 2005. Do návrhu Evropské komise COM(2015) 337 final, kterým se mění směrnice 2003/87/ES za účelem posílení nákladově efektivních způsobů snižování emisí a investic do nízkouhlíkových technologií, je tento cíl 43% snížení emisí skleníkových plynů v systému ETS převeden v podobě postupného maximálního ročního snižování emisí o 2,2 % počínaje rokem 2021, což odpovídá dodatečnému snížení o zhruba 556 milionů tun oxidu uhličitého v období 2021–2030.

Výbor je přesvědčen, že pro Evropu je zásadně důležitá udržitelná reindustrializace s konkurenčním růstem, která vytváří nová, lepší pracovní místa, a že systém EU ETS by měl v tomto kontextu představovat klíčový nástroj evropské politiky v boji proti změně klimatu a v procesu dekarbonizace světové ekonomiky. Podle EHSV je třeba učinit trh s uhlíkem stabilnější, flexibilnější a otevřenější pro všechny velké účastníky na celosvětové úrovni. Kromě toho je třeba zajistit odpovídající mechanismy přechodu tak, aby byla chráněna konkurenceschopnost evropských průmyslových odvětví a nedocházelo k riziku úniků investic a vystavení evropských průmyslových odvětví nekalé konkurenci zemí, které nemají srovnatelné nástroje právní úpravy v oblasti klimatu.

EHSV doporučuje mezi nejdůležitějšími body reformy tyto:

- zrušení meziodvětvového opravného koeficientu pro přímé náklady;
- harmonizované mechanismy náhrady nepřímých nákladů v celé EU, aby se předešlo narušením hospodářské soutěže;
- systémy odměňování, nikoli penalizace, pro ty, kteří si vedou nejlépe, ať už toho dosáhnou jakýmkoliv způsobem, včetně zachycování a využívání CO₂;
- fixace referenčních hodnot opírajících se o spolehlivé údaje z průmyslu a fixovaných pouze jednou, na počátku období;
- přidělování bezplatných povolenek pro jednotlivá odvětví na základě skutečné, nikoli historické produkce;
- možnost nouzového přístupu ve 4. fázi u odvětví, která nemají předem stanovené referenční parametry;
- flexibilnější definice rizika úniku uhlíku s aktuálními kvalitativními kritérii rizika, aniž by byly zaváděny prahové hodnoty;

- použití části rezervy tržní stability na podporu vyřazování odvětví vyloučených ze seznamu úniku uhlíku.

- **TEN/574 Strategie pro jednotný digitální trh**

Světová ekonomika se rychle digitalizuje. Informační a komunikační technologie (IKT) již nejsou specifickým sektorem, nýbrž základem všech moderních inovativních ekonomických systémů. Tyto změny probíhají v takové míře a takovou rychlostí, že přinášejí obrovské příležitosti k inovacím, růstu a zaměstnanosti. Před orgány veřejné moci pak staví náročné politické úkoly, které vyžadují koordinované úsilí na úrovni EU. To je důvod, proč Evropská komise učinila z vytvoření jednotného digitálního trhu jednu ze svých klíčových priorit. Strategie pro jednotný digitální trh bude založena na třech pilířích: 1) zlepšit přístupu spotřebitelů a podniků ke zboží a službám on-line v celé Evropě, 2) vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj digitálních sítí a služeb, 3) maximalizace růstového potenciálu naší evropské digitální ekonomiky.

EHSV podporuje strategii pro jednotný evropský digitální trh, již navrhla Junckerova Komise a která navazuje na předchozí strategie a programy v oblasti digitalizace. Jejím záměrem je odstranit fragmentaci evropské digitální politiky na 28 vnitrostátních digitálních strategií a trhů a spojit je do jednoho evropského přístupu, a zajistit si tak přední postavení ve světové digitální ekonomice, jež se stala doménou třetích zemí.

EHSV je přesvědčen, že Evropská unie může ještě dohnat své zpoždění, jelikož disponuje vynikajícími dovednostmi a velkými zkušenostmi v některých digitálních oblastech. V této souvislosti klade EHSV důraz na rozvoj víceoborových výzkumných středisek a evropských synergií v rámci Evropského výzkumného prostoru, a to v oblastech, jako jsou cloud computing, nanoelektronika, uchovávání a zpracování dat velkého objemu, přístroje konzultovatelné nebo ovladatelné na dálku (propojené objekty) a inteligentní služby.

- **ECO/383 Akční plán pro spravedlivější zdanění právnických osob**

Cílem akčního plánu je zavést v Unii spravedlivější a efektivnější zdanění právnických osob. Sestává z pěti bodů:

- Obnova společného konsolidovaného základu daně z příjmu právnických osob (CCCTB)
- Zajištění spravedlivého zdanění zisků v místě, kde byly vytvořeny
- Vytvoření lepšího prostředí pro podniky (daňová opatření, jejichž cílem je zjednodušit a zatraktivnit jednotný trh pro podniky)
- Zvýšení transparentnosti (Daňová transparentnost vede ke spravedlivějšímu zdanění a pomáhá členským státům lépe bojovat proti zneužívání)
- Zlepšení koordinace uvnitř EU (Spolupráce mezi členskými státy EU je zásadním nástrojem boje proti vyhýbání se daňovým povinnostem)

EHSV vítá předložení tohoto akčního plánu a vyjadřuje podporu Komisi v boji proti poškozování daňové základny členských států a proti nekalé hospodářské soutěži. EHSV souhlasí se zavedením povinného společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB) pro podniky s přeshraniční činností. Kdyby byl CCCTB nepovinný, nebylo by toto opatření účinné, neboť ty společnosti, které převádějí zisky s cílem platit méně daní, by odmítly CCCTB přijmout. EHSV doporučuje rozšíření CCCTB na všechny podniky, aby se zabránilo používání dvou rozdílných daňových režimů. EHSV doporučuje Komisi, aby věnovala pozornost jasným definicím a pojmům, které mají upravovat společný základ, a domnívá se, že mechanismem odpočtu ztrát vzniklých v jiných státech, který chce Komise zavést do doby, než bude přijat konsolidační režim, by nemělo být dotčeno právo členského státu zdanit zisky vyplývající z činnosti prováděné na jeho území. EHSV vítá, že Komise zveřejnila seznam jurisdikcí nespolupracujících v daňových záležitostech. Připomíná svůj návrh, aby právní předpisy EU zahrnovaly sankce pro podniky, které budou i nadále podnikat prostřednictvím daňových rájů.

EHSV doporučuje, aby Komise po přijetí směrnice o CCCTB a zavedení konsolidačního mechanismu vypracovala analýzu dopadu nových právních předpisů. Pokud analýza ukáže, že se převod zisků do členských států s nižšími sazbami daně nesnížil, EHSV navrhuje, aby byla přijata příslušná opatření.

- **REX/452 Akční plán EU proti pašování migrantů (2015-2020)**

Dokument je výsledkem přijetí Evropského programu pro migraci a Evropského programu pro bezpečnost, které Evropská komise přijala v květnu a v dubnu 2015 a které stanovily boj proti pašování migrantů jako jednu ze svých priorit. Tento typ trestné činnosti, který je v současnosti vysoce ziskový, ohrožuje životy stovek lidí a jeho výskyt se v posledních letech zvýšil.

S cílem poskytnout rozhodnější evropskou reakci na pašování migrantů bude politika EU usilovat o oslabení pašeráckých sítí, mimo jiné prostřednictvím bezpečnějších a legálních způsobů, jak se dostat do EU, a prostřednictvím intenzivní snahy o navrácení migrantů, kteří nemají právo pobývat v EU, do jejich domovských zemí.

EHSV vítá cíle stanovené v akčním plánu EU proti pašování migrantů, a sice „prevenci a boj proti pašování migrantů, přičemž [tento akční plán] současně zajišťuje ochranu jejich lidských práv“ a „řešení základních příčin nelegální migrace“, a podporuje skutečnost, že tento akční plán usiluje o narušení sítí organizovaného zločinu prostřednictvím vyšetřování založených na zpravodajských informacích a finančních šetření, o skoncování s praním peněz a o zkonfiskování aktiv pocházejících z ilegální činnosti. Důrazně však doporučuje, aby plán byl vyváženější a komplexnější a podrobně stanovil, jak bude EU převáděné osoby chránit a pomáhat jim.

- **REX/457 Vytvoření společného seznamu EU bezpečných zemí původu**

Evropská komise představila 13. května 2015 komplexní evropský program pro migraci, v němž v obecných rysech nastínila vedle okamžitých opatření přijatých jako reakci na krizovou situaci ve Středomoří i další iniciativy, které je třeba přijmout pro zajištění strukturálního řešení umožňujícího lépe zvládat migraci po všech stránkách.

Právo EU v současnosti neobsahuje společný seznam EU bezpečných zemí původu. Cílem tohoto návrhu je takový společný seznam EU vytvořit, a to na základě společných kritérií stanovených ve směrnici 2013/32/EU, protože to všem členským státům usnadní vést řízení spojená s uplatňováním pojmu bezpečné třetí země, a tudíž se zvýší účinnost azylových systémů členských států, pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu, které jsou pravděpodobně nedůvodné. Společný seznam EU rovněž redukuje stávající rozdíly mezi seznamy bezpečných zemí původu členských států, a tudíž usnadní sblížení postupů a odradí žadatele o mezinárodní ochranu od sekundárních přesunů.

EHSV ve svém stanovisku zdůrazňuje, že návrh Komise stanovuje počáteční seznam třetích zemí, které budou zařazeny na společný seznam EU bezpečných zemí původu a jimiž jsou Albánie, Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Kosovo, Černá Hora, Srbsko a Turecko. Přesto, že iniciativu Komise hodnotí pozitivně, se EHSV domnívá, že v tomto okamžiku může být ukvapeně vytvořit konkrétní seznam zemí považovaných pro dané účely za bezpečné. EHSV se domnívá, že musí být konkrétnějším, bezpečnějším a zodpovědnějším způsobem nejprve stanovena zvláštní kritéria, na jejichž základě bude rozhodnuto, zda je určitá země bezpečná pro účely uvedené ve směrnici 2011/95/EU.

EHSV se však domnívá, že přístup uplatňovaný Komisí umožní členským státům zvýšit celkovou účinnost azylových systémů členských států. Členské státy budou moci přijmout právní předpisy, které by umožnily na vnitrostátní úrovni určit jiné země původu, než by byly země uvedené na společném seznamu EU. EU zajistí, že všechny členské státy budou uvedený pojem uplatňovat jednotným způsobem na žadatele pocházející ze zemí, jež jsou na seznamu.

- **SOC/524 Zapojení vysokých škol do utváření Evropy**

Je velmi žádoucí, aby nová Komise hrála aktivní úlohu při podpoře vytváření lepších rámcových podmínek pro univerzity. Třetí stanovisko EHSV k tématu Vysoké školy pro Evropu bude vycházet ze závěrů dvou předchozích a z faktického vývoje v univerzitním prostředí. Bude se zabývat žádoucím pokrokem v úsilí Unie zapojit vysoké školy do utváření Evropy a do cílů strategie Evropa 2020, jakož i stanoví cíle pro zúčastněné strany. Roste povědomí o tom, že vysoké školy mohou navzdory zvláštnímu postavení vzdělávání jako explicitní vnitrostátní pravomoci využívat evropskou integraci a sklízet její plody.

Za tímto účelem je třeba umožňovat a podporovat zvyšování autonomie a odpovědnosti univerzit, jakož i nezaujatý a přeshraniční mechanismus. Financování a spolufinancování vyžadují zvláštní pozornost. Model trojitě šroubovice (univerzity, vlády, podniky – by měl být rozvíjen jako čtverná šroubovice, včetně dalších zúčastněných stran (např. podniky, sociální partneři, občanská společnost, města a regiony). Takovým příkladem je rychlá změna jak nižších, tak vyšších segmentů trhu práce. Celkový trend užších vztahů mezi univerzitami a jejich společenským prostředím musí být použit na zlepšení závazků a výsledků univerzit. To bylo potvrzeno na dvou zasedáních EHSV, která se konala v roce 2014 za účasti úředníků Komise a představitelů univerzit. EHSV byl vyzván, aby zaujal postoj.

- **SOC/525 Evropský program pro migraci**

Dne 13. května Evropská komise představila Evropský program pro migraci vytyčující opatření, která budou okamžitě podniknuta v reakci na krizovou situaci ve Středomoří, jakož i různé kroky, které by měly být provedeny v příštích letech s cílem lépe zvládat migraci ve všech jejích aspektech.

EHSV vítá dokument Komise Evropský program pro migraci, který symbolizuje znovunalezené uvědomění si nutnosti řešit migraci na evropské úrovni, a vyzývá členské státy, aby společně podpořily provádění tohoto programu.

Bezodkladným úkolem pro EU je zaručit, aby se lidem, kteří hledají mezinárodní ochranu, dostalo náležitého zacházení. EHSV podporuje okamžité zavedení „ohniskového přístupu“, který má pomoci zemím, jež čelí velkému přílivu migrantů, a požaduje, aby jim byly poskytnuty nezbytné zdroje a podpora.

EHSV je přesvědčen, že EU musí vytvořit skutečně společný evropský azylový systém založený na harmonizovaných postupech v celé EU. To zahrnuje jednotný azylový status a vzájemné uznávání rozhodnutí o azylu, přezkum dublinského nařízení a sdílení zátěže.

EU musí mít účinnější přistěhovaleckou politiku EU pro řešení výzev představovaných stárnutím obyvatelstva a rostoucím nedostatkem kvalifikovaných pracovních sil. Tato komplexní politika legální migrace by měla mít za cíl vítat nově příchozí a bude transparentní, předvídatelná a spravedlivá. EHSV se domnívá, že náklady neintegrace výrazně přesahují náklady integrace a že EU a její členské státy musí vybudovat spolehlivé systémy integrace. Sociální partneři, místní orgány a občanská společnost musí hrát zásadní úlohu, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat ženám. EU musí zabezpečit své vnější hranice. Je nutné vynakládat úsilí spíše na evropské než na vnitrostátní úrovni, což by mohlo vyžadovat sdílení některých vnitrostátních pravomocí v této oblasti.

Všechny vnější politiky EU musí být zefektivněny a zaměřeny na pomoc zemím původu dosáhnout přiměřené úrovně lidské bezpečnosti, stability a blahobytu. EHSV si je dobře vědom toho, že je to dlouhodobý a nesmírně obtížný cíl.

Je třeba prosazovat spolupráci v oblasti zpětného přebírání osob, aby bylo zajištěno účinné a včasné provádění směrnice o navrácení osob.

- **SOC/526 Evropský program pro migraci: Druhý balíček prováděcích opatření**

Evropská komise dne 9. září předložila komplexní balíček návrhů, jenž má pomoci k vyřešení uprchlické krize tím, že sejme tlaky z členských států, které krize zasáhla nejvážněji – tedy

zejména z Řecka, Itálie a Maďarska. Komise tak naplňuje evropský program pro migraci, který přijala v květnu. Jedním z ohlášených opatření je trvalý mechanismus relokační pro všechny členské státy. Komise může tento strukturovaný solidární mechanismus kdykoliv aktivovat v zájmu pomoci libovolnému členskému státu EU, který v důsledku intenzivního a nerovnoměrného přílivu občanů třetích zemí čelí krizové situaci a extrémním tlakům na svůj azylový systém. Takovouto krizovou situaci by v budoucnu Komise identifikovala na základě počtu žádostí o azyl v posledních šesti měsících, a to v přepočtu na obyvatele a také podle počtu nelegálních překročení hranic v posledním půlroce. Uplatní se stejná objektivní a ověřitelná distribuční kritéria, jako v návrhu na nouzovou relokační. Trvalý mechanismus zohlední rovněž potřeby žadatelů o azyl, jejich rodinnou situaci a dovednosti.

Uprchlíká krize v EU dospěla do bodu, kdy jsou zpochybňovány základní zásady ochrany lidských práv a demokracie. EHSV je pevně přesvědčen, že je tyto zásady nutno prosazovat a řádně uplatňovat a že za těchto výjimečných okolností potřebujeme více Evropy, více demokracie a více solidarity. V současné uprchlické krizi, byť byla předvídatelná, došlo v důsledku neexistence společné azylové politiky. EHSV v této souvislosti naléhavě vyzývá Evropskou radu, Evropskou komisi a Evropský parlament, aby provedly čl. 67 odst. 2 a článek 78 Smlouvy o fungování Evropské unie, které vytváří podmínky pro to, aby EU vypracovala skutečnou azylovou politiku. EHSV vítá úsilí Evropské komise o koordinaci společné reakce na uprchlickou krizi.

Konkrétním příkladem spolupráce založené na solidaritě a odpovědnosti je krizový relokační mechanismus. EHSV by však chtěl, aby byl tento relokační mechanismus začleněn do obecné strategie s cílem zajistit soudržnost a efektivitu. Je potřeba zavést solidární a odolné systémy sdílení zátěže, především pak stálé, spravedlivé a závazné kritérium pro rozdělování osob hledajících ochranu do všech zemí EU.

Evropská komise a další orgány a instituce EU musí aktivně podporovat členské státy, aby byly vytvořeny vhodné podmínky a vyhlídky na integraci relokovaných žadatelů o azyl. V této souvislosti je mimo jiné třeba ujasnit, že výdaje členských států spojené s přijímáním a integrací žadatelů o azyl, resp. uprchlíků nejsou dlouhodobými strukturálními výdaji, a proto by neměly být zahrnovány do výpočtu strukturálního rozpočtového schodku.

Vladimíra Drbalová
Mezinárodní vztahy – Evropské záležitosti
Členka EHSV